

تأثیر آموزش به شیوه قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه

فرامرز سهیلی (نویسنده مسئول)

دانشیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
fsohieli@gmail.com

زهراسلگی

استادیار، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران
z_solgi@pnu.ac.ir

الهام خنجر

کارشناس ارشد، علم اطلاعات و دانش‌شناسی، نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور
elham.khanjar@gmail.com
تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۲/۲۶؛ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۵/۱۰

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر مقایسه تأثیر آموزش به شیوه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله مراجعه‌کننده به کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه است.

روش: طرح این پژوهش شبه‌آزمایشی با گروه پیش‌آزمون-پس‌آزمون و پیگیری است. جامعه آماری پژوهش شامل کلیه کودکان ۷ تا ۱۰ ساله (عضو بخش کودک کتابخانه عمومی امیرکبیر کرمانشاه) که از بین آن‌ها ۳۰ نفر به صورت هدفمند انتخاب شدند و در ۳ گروه قرار گرفتند. داده‌ها با استفاده از دو پرسش‌نامه محقق ساخته میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه و پرسش‌نامه والدین با همکاری استادان رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و روان‌شناسی ساخته شده و روایی آن به تأیید ۴ تن از اساتید علوم تربیتی و روان‌شناسی رسیده است و پایایی آن‌ها پس از محاسبه به روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۴۶ و ۰/۸۲۳ به دست آمد. پرسش‌نامه‌ها در فروردین و اردیبهشت ۱۳۹۶ جمع‌آوری شدند. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری (مانکوا) و تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌های پژوهش نشان داد که در هر سه گروه (قصه‌خوانی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم) میزان انگیزش و علاقه به مطالعه بلافاصله بعد از آموزش و یک ماه بعد از آموزش افزایش یافت، ولی روش قصه‌گویی در مقایسه با دو روش دیگر تأثیر بیشتری بر میزان افزایش انگیزش و علاقه به مطالعه کودکان داشت.

اصالت/ارزش: ارزش این مقاله در نشان دادن اهمیت قصه‌گویی در علاقه‌مند کردن کودکان به مطالعه است، به طوری که نتایج پژوهش نشان داد هر سه روش قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم می‌توانند روش‌های مؤثری برای افزایش انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۱ ساله به مطالعه باشند، هر چند که روش قصه‌گویی اثربخشی بیشتری دارد. در مجموع، هر سه روش موجب علاقه‌مند کردن کودک به کتابخانه می‌شود. به همین دلیل، کودکانی که در جلسات قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم حضور می‌یابند بیشتر به کتابخانه و مطالعه علاقه پیدا می‌کنند.

کلیدواژه‌ها: قصه‌گویی، کتاب‌خوانی، نمایش فیلم، علاقه و انگیزه به مطالعه

Research on Information Science and Public Libraries; The Quarterly Journal of Iran Public Libraries Foundation; Vol. 25, No.1; Successive No. 96; Spring 2019; Pp. 67-94; Indexed in ISC, SID & MagIran.

تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی: فصلنامه علمی؛ دوره ۲۵، شماره ۱، پیاپی ۹۶، بهار ۱۳۹۸، ص ۶۷-۹۴
نمایه شده در ISC، SID و MagIran

The Effect of Educating by Methods of Storytelling, Book Reading and Showing films on the Children's Motivation for and Interest in Reading

Faramarz Soheili (Corresponding Author)

Associate Prof., KIS, Payame Noor University, Tehran, Iran
fsoheili@gmail.com

Zahra Solgi

Assistant Prof., psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran
z_solgi@pnu.ac.ir

Elham Khanjar

MSc in KIS, Iran Public Libraries Foundation
elham.khanjar@gmail.com

Received: 16th May 2018; Accepted: 1th August 2018

Abstract

Purpose: The present research aims to compare the effect of storytelling, book reading and showing films on the motivation for and interest in reading in the 7- to 10-year-old children who referred to public libraries of the city of Kermanshah.

Method: This is a semi-experimental research on three groups, i.e. pretest, posttest and follow-up. The statistical population of the study included all 7- to 10-year-old children from whom 30 individuals were selected using a purposeful and homogeneous sampling method, and then were organized into three groups. The research data were collected by using two researcher-made questionnaires (i.e. Level of Motivation for and Interest in Reading Questionnaire, and Parents Questionnaire) designed with the cooperation of a number of KIS and psychology professors. The questionnaires' validity were confirmed by 4 professors in the fields of educational sciences and KIS and their reliability scores calculated using the Cronbach's alpha method were found to be 0.746 and 0.823, respectively. Multivariate analysis of covariance (MANCOVA) and repeated measurement variance analysis were used data to analyze the data.

Findings: The findings showed that in all three groups (storytelling, book reading, and showing films), the amount of motivation for and interest in reading was increased immediately after training and one month after training, but the storytelling method had more effect on the rate of children's motivation for and interest in reading compared to the other methods.

Originality/value: The value of this research lies in its showing the importance of storytelling for making children interested in reading, such that the results indicated that all three methods of storytelling, reading and showing films can be effective methods to increase the motivation and interest of children, though storytelling is more effective. In general, all three methods make the child interested in the library. For this reason, those children who attend the sessions of storytelling, reading and film shows would become more interested in library and reading.

Keywords: Storytelling, Reading, Film Show, Interest in and Motivation for Reading

مقدمه

کتاب و کتاب‌خوانی راهی برای تقویت روحیه کودکان و نوجوانان است. خواندن داستان‌های مختلف موجب شکل گرفتن ارزش‌های گوناگون در ذهن کودک می‌شود، حساسیت او را رشد داده و احترام به دیگران را در او شکل می‌دهد. رضایتی که کودک از مطالعه به دست می‌آورد او را متکی به خود بار خواهد آورد. کودکان در سال‌های آغازین حیات خود تقریباً شناختی از جهان پیرامون خود ندارند. توان و آمادگی آن‌ها برای شناسایی تا حد زیادی تحت تأثیر شرایط محیطی است. آن‌ها بسیار کنجکاو هستند و سعی در شناخت جهان اطراف خود دارند. هر کودک باید بتواند درباره خود و اینکه چگونه می‌تواند با دنیای پیرامون ارتباط برقرار کند آگاهی به دست آورد. بی‌شک توانایی‌های آن‌ها در شناخت و برقراری ارتباط با پدیده‌ها بسیار متفاوت است. بر اساس همین تفاوت‌های فردی، هر کودک باید توانایی درک، انطباق و هماهنگی ساختن واقعیت‌ها و همچنین اندیشه‌ها و باورها را در خود پرورش دهد (عباسی هرمزی، ۱۳۸۳). کودک برای پیدا کردن پاسخ سؤالات خود وابسته به منابع اطلاعاتی است که از جمله این منابع می‌توان به اعضای خانواده، معلم، کتاب و رسانه‌های دیگری همچون تلویزیون اشاره کرد.

کتاب یکی از مهم‌ترین ابزارهایی است که به کودک در شناخت جهان و محیط اطراف و پاسخ به سؤالات او به طور قابل توجهی کمک می‌کند. طبق پژوهش‌های انجام‌شده، کودکان باید با مطالعه و کتاب‌خوانی انس بگیرند و دراصل عادت به مطالعه در دوران کودکی ایجاد شود. باید عشق و لذت به خواندن در روح و روان کودکان ریشه دواند. لذا، پاسخ‌گویی به نیازهای کودکان و دسترسی به منابع و مواد خواندنی هدف اصلی از ایجاد کتابخانه‌های کودکان است. کتابخانه‌ها محلی مناسب برای پاسخ‌گویی به پرسش‌های موجود در ذهن کودکان است. کتابخانه با تهیه منابع و تجهیزات آموزشی موردنیاز کودکان می‌تواند محلی برای انتقال آموزش‌های موردنیاز به کودکان و علاقه‌مند کردن آن‌ها به مطالعه و کتاب‌خوانی باشد. آنچه در تهیه منابع کتابخانه کودکان بیشتر باید موردتوجه باشد، استفاده از قصه‌گویی و وسایل کمک‌آموزشی مانند فیلم‌های آموزشی و کتب تصویری است، زیرا همان‌طور که پژوهش‌ها نشان داده‌اند تقریباً ۷۵ درصد یادگیری از طریق حس بینایی کسب می‌شود (احمدیان، ۱۳۷۳). لذا، مجموعه عواملی را که باعث ایجاد علاقه به مطالعه و کتاب‌خوانی می‌شوند باید شناخت و با ارائه راه‌حل‌های مناسب در حل مشکل تلاش کرد.

نقش قصه‌گویی در گسترش فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی انکارناپذیر است. قصه‌گویی نقش مهمی در شکل‌گیری شخصیت کودکان به‌خصوص در دوران کودکی و نوجوانی دارد، تا آنجا که می‌تواند آنچه فرد در خانواده تحت تأثیر اعضای آن یاد گرفته به کلی تغییر دهد یا اصلاح کند. متأسفانه در نظام آموزشی فعلی به‌علت اهمیت ندادن به کتابخانه‌های آموزشی و نداشتن کتابخانه‌های مناسب برای برقراری ارتباط بین منابع مطالعاتی و کودکان، فرایند «علاقه‌مند کردن کودکان به مطالعه» هنوز به‌عنوان حلقه مفقوده نظام آموزشی به چشم می‌خورد (بیرانوند، ۱۳۸۷). امروزه کتابخانه‌ها برای ایجاد انگیزه مطالعه در کودکان به گسترش خدمات جانبی پرداخته‌اند. خدمات جانبی را شامل برگزاری برنامه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی، دوره‌های مطالعه، پرسش و پاسخ، نمایشگاه، جشن‌های سنتی و محلی، کنسرت، نمایش خیمه‌شب‌بازی، تئاتر و فیلم و نیز برپایی همایش‌ها و نشست‌ها به‌منظور علاقه‌مند ساختن جامعه به مطالعه و کتابخانه می‌دانند (لطفی، ۱۳۸۱).

قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم در کتابخانه‌های عمومی امروزه به‌عنوان مهم‌ترین خدمات جانبی مورد توجه مسئولین و خانواده‌ها قرار گرفته و یکی از راه‌های افزایش اشتیاق کودکان به مطالعه است. قصه و قصه‌گویی از مهم‌ترین ابزارهایی است که می‌تواند تخیلات کودک را پرورش دهد و او را با دنیای اطراف و محیط زندگی‌اش آشنا کند. از این‌رو، از قصه به‌عنوان پلی بین کودک و جهان اطرافش یاد می‌شود. رویدادهایی که در یک قصه اتفاق می‌افتد دارای نظم خاصی است که این توالی می‌تواند امید به آینده و معنا را در زندگی انسان به تصویر بکشد. درواقع، قصه‌ها مجموعه منسجمی از امیال، آرزوها و هدف‌های یک قوم هستند و از قصه‌گویی به‌عنوان روشی برای رشد مهارت‌های کلامی کودکان استفاده می‌شود (طهرانی، ۱۳۹۰). قصه‌گویی از مهم‌ترین روش‌های تشویق به خواندن داستان برای کودکان و علاقه‌مند کردن آنان به کتابخانه است. قصه‌گویی هنر روایت شفاهی است که طی آن قصه‌گو با یک یا چند مخاطب در کارش سهیم می‌شود. قصه‌گویی در شکل سنتی‌اش یک ارتباط مستقیم و بی‌واسطه بین قصه‌گو و حاضران است. وقتی این پیوند جادویی برقرار شد، قوه تخیل به جنبش درمی‌آید و شنونده با تصاویری که به کمک قصه‌گو در ذهن می‌سازد به دنیای دیگری گام می‌گذارد. قصه‌گویی در کشور ما سابقه‌ای بس دیرینه و قدیمی دارد، اما نفوذ عوامل و وسایل ارتباط جمعی و علاوه‌بر آن مسائل خاص حوزه‌های شهرنشینی موجب شده است تا نقش قصه‌گویی به‌مرور زمان و به‌ویژه در نظام‌های آموزشی کم‌رنگ شود.

کتاب‌خوانی باعث می‌شود که خواننده در هنگام مواجهه با مسائل روزمره زندگی راحت‌تر از رویکرد حل مسئله بهره‌جوید و موفقیت‌های بیشتری در موضوعات آموزشی به دست آورد. پژوهش‌های سی سال گذشته نشان داده است که ایجاد علاقه به مطالعه در کودکان به رشد اجتماعی و احساسی‌شان منجر خواهد شد و آن‌ها را در بزرگسالی از ۸۰ درصد آسیب‌های اجتماعی دور خواهد کرد (شجاع‌الساداتی و سیفی، ۱۳۹۳). از طرفی، امروزه با پیشرفت فناوری، تفریحات کودکان نسبت به تفریحات کودکان چند دهه قبل تغییرات بسیار زیادی داشته است. اکثر کودکان به جای بازی با دوستانشان، مشغول بازی‌های رایانه‌ای و دیدن برنامه‌های تلویزیونی هستند. پدر و مادرها نیز به علت مشغله کاری ترجیح می‌دهند که کودکشان مشغول دیدن فیلم و انیمیشن‌های کودکانه باشد تا اینکه مزاحم کار آن‌ها شوند. پویانمایی (انیمیشن) یا کارتون (کارتون) نمایش سریع و متوالی تصاویری از اثر هنری دوبعدی، یا موقعیت‌های مدل‌های واقعی، برای ایجاد توهم حرکت است. حرکت روان تصاویر متحرک در پویانمایی‌ها ناشی از یک خطای دید است که به دلیل پدیده ماندگاری تصاویر پدید می‌آید. رایج‌ترین روش برای نمایش زنده‌نگار، سینما یا ویدئو است (حاجی زین‌العابدینی، پازوکی و باغستانی تجلی، ۱۳۹۵). با توجه به جنبه تربیتی و آموزشی قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم، می‌توان از آن‌ها به عنوان وسایل با ارزشی در علاقه‌مند کردن کودکان به کتابخانه بهره جست؛ اما متأسفانه در کتابخانه‌های عمومی به این دسته خدمات توجه زیادی نمی‌شود و جذب مخاطبین کودک به کتابخانه و افزایش سطح مطالعه برای این گروه سنی در سطحی پایین است و نیاز به برنامه‌ریزی برای جذب مخاطب دارد. لذا، با وجود اینکه پژوهش‌های زیادی درمورد تأثیر قصه‌گویی بر میزان علاقه و یادگیری کودکان به مطالعه انجام گرفته است، هنوز خلأ پژوهشی ناشی از تأثیر این دسته از خدمات جانبی در کتابخانه‌های عمومی که می‌تواند در ایجاد انگیزه و علاقه کودکان به مطالعه مؤثر باشد احساس می‌شود. هر کدام از روش‌های ذکر شده (کتاب‌خوانی، نمایش فیلم و قصه‌گویی) به بهبود و تقویت خواندن کمک می‌کنند و سبب خواهند شد تا وضعیت خواندن فراگیران رو به بهبود بگذارد.

قصه وسیله‌ای است که می‌تواند کودکان را دور بزرگ‌ترها جمع کرده و روابط عاطفی بین آن‌ها را تقویت کند. آموزش به شیوه قصه‌گویی توجه و اعتماد کودکان را کرده می‌کند و با انتقال آنان به دنیای شادی و تخیل زمینه رشد و تکامل ذهنی‌شان را فراهم می‌کند. کودکان علاقه زیادی به شنیدن قصه‌ها دارند و از این کار لذت می‌برند. آن‌ها بسیاری از اوقات به مطالبی

که برایشان می‌گوییم یا می‌خوانیم به چشم یک قصه خیال‌انگیز نمی‌نگرند، بلکه آن را رویدادی واقعی می‌دانند که در زمان‌های گذشته به وقوع پیوسته است و همین امر باعث می‌شود با علاقه و دقت بیشتری به این مطالب گوش دهند. می‌توان از این علاقه برای ایجاد انگیزه و عادت دادن آن‌ها به مطالعه و کتاب‌خوانی استفاده کرد. درحقیقت، ما با قصه‌گویی لذت و شیرینی کتاب و مطالعه را به کام کودکان می‌ریزیم و کودک وقتی بداند که چنین قصه‌هایی شیرین و خیال‌انگیز محصول کتاب است در آرزوی آن است که خودش هم بتواند به‌زودی کتاب به دست گرفته و آن را بخواند.

آموزش به‌شیوه کتاب‌خوانی نه تنها محتوا و معنای آن را به‌راحتی انتقال می‌دهد بلکه بدین‌وسیله تصورات درونی، عشق و علاقه کتاب‌خوان نیز نسبت به افرادی که برای آن‌ها کتاب خوانده می‌شود منتقل شده و یک رابطه عمیق عاطفی بین آن‌ها پدید می‌آید. اگر وقتی که مطالب کتاب را برای کودکان می‌خوانیم با انگشت اشاره کنیم و اجازه دهیم که کودک حرکات دست ما را ببیند و تصاویرهای کتاب را نگاه کند و ارتباط بین مطالب کتاب و تصاویرهای آن را برایش شرح دهیم او احساس مشارکت می‌کند و علاقه بیشتری از خود نشان می‌دهد. آموزش به‌شیوه نمایش فیلم باعث می‌شود تا کودکان مطالبی را که می‌شنوند هم‌زمان ببینند و تحلیل کنند که درصد یادگیری در این روش بیشتر از سایر روش‌ها خواهد بود.

لذا این پژوهش درصدد پاسخ به این سؤال است که چقدر شیوه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه تأثیرگذار است؟ و آموزش به کدام‌یک از این شیوه‌ها (قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم) بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله مراجعه‌کننده به کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه تأثیر بیشتری دارد؟ از میان روش‌های گوناگون خدمات جانبی، این سه روش به‌دلیل علاقه‌مندی بیشتر کودکان به این روش‌ها در این سن و همچنین به‌عنوان مهم‌ترین خدمات جانبی از بین همه خدمات در کتابخانه‌ها به‌عنوان شیوه‌های آموزشی در پژوهش حاضر انتخاب شدند تا تأثیر آنها بر میزان افزایش و اشتیاق کودکان به مطالعه به‌عنوان شیوه‌ای مؤثر در شکل‌گیری شخصیت فرد به‌ویژه در دوران کودکی، رشد و پرورش خلاقیت و پرورش عادت‌های مفید و ایجاد عزت نفس و حس استقلال طلبی، رشد مهارت‌های زندگی، آگاهی دادن به کودک درباره دنیایی که در آن زندگی می‌کند، رشد مهارت‌های زبانی و پاسخ‌گویی به سؤالات و نیازهای کودکان مورد مقایسه قرار گیرد. علاقه یعنی دوست داشتن و انگیزش را

فرایند روان‌شناختی چندسویه‌ای می‌دانند که انرژی رفتارهای افراد را نسبت به یک غایت یا هدف مطلوب جهت می‌دهد و یا انگیزش یک فرایند پیچیده‌ای است که از نیازهای فرهنگی، اجتماعی، روان‌شناختی و فیزیکی ترکیب شده است که به‌طور فردی و مؤثر بر یکدیگر، به‌منظور سازمان دادن رفتار انسانی عمل می‌کند (سینگ^۱، ۱۹۹۰). لذا در پژوهش حاضر پرسشنامه میزان انگیزش و علاقمندی به مطالعه بر اساس سازه‌های مقدار زمانی که در طول روز برای مطالعه صرف می‌شود، لذت بردن و غرق شدن در مطالعه، میزان خرید کتاب، داشتن کتابخانه در منزل، عضویت در کتابخانه و تعدادی دیگر از عوامل شناختی، خانوادگی، فرهنگی و اجتماعی مرتبط با مطالعه طراحی شد.

در پژوهش‌های گوناگون به تأثیرات داستان و قصه‌گویی پرداخته شده است. بر اساس این پژوهش‌ها، قصه‌گویی و داستان بر افزایش رشد اجتماعی کودکان (صیدیوسفی، ۱۳۹۴)، ارتقای مهارت‌های اجتماعی (مؤلفه‌های همکاری، خویشن‌داری و ابراز وجود) (صالحی، ۱۳۹۳)، افزایش خلاقیت کودکان، هوش کلامی و افزایش گنجینه لغات و افزایش عملکرد یادگیری مهارت‌های اجتماعی (منتی و همکاران، ۱۳۹۵، رادبخش، محمدی‌فر و کیان‌ارثی، ۱۳۹۲؛ حریری و پاگردکار ۱۳۹۳)، افزایش سازگاری رفتاری و کنترل هیجانات (همایی، کجباف و سیادت، ۱۳۸۸)، افزایش مهارت‌های شفاهی کودکان (اسپنسر، کاجیان، پترسن و بلیک^۲، ۲۰۱۳). تأثیرگذار است. همچنین، از قصه‌گویی در محیط‌های آموزشی برای گروه‌های مختلف سنی از جمله کودکان پیش‌دبستانی (باواخانی، میرشاه جعفری و سعادت‌مند، ۱۳۹۴) نیز بهره گرفته شده است.

برخی پژوهش‌ها قصه‌گویی و بازی‌های نمایشی را به‌عنوان یک روش آموزشی (گاجریا^۳ و همکاران، ۲۰۰۷؛ احمدی و نورانی، ۱۳۸۰) مورد بررسی قرار داده‌اند. همچنین، استفاده از قصه‌گویی برای ترویج کتاب‌خوانی در کتابخانه‌های مختلف از جمله کانون پرورش فکری موردتوجه بوده است (صیدیوسفی، ۱۳۹۴).

استفاده از برنامه‌های جانبی کتابخانه از جمله کتاب‌خوانی بر جذب مخاطبان و افزایش مطالعه (کاکي، جمالی مهموئی و مکتبی‌فرد، ۱۳۹۲) استفاده شده است. با توجه به پیشرفت فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی از قصه‌گویی دیجیتال نیز برای بهبود مهارت‌های روایت فراگیران (رزمی، پورعلی و نوزاد^۴، ۲۰۱۴) افزایش ظرفیت حافظه بصری و مهارت‌های نوشتن دانش‌آموزان

1. Singh 2. Spencer, Kajian, Petersen & Bilyk 3. Gajria 4. Razmi, Pourali & Nozad

(ساریکا و یوزیول^۱، ۲۰۱۶)، پیشرفت تحصیلی، نگرش نسبت به فیزیک و ادراک خودآموزی از دانش‌آموزان (کوتلوک و کواکایا^۲، ۲۰۱۷) مورد استفاده قرار گرفته شده است. از جمله پژوهش‌هایی که به تأثیر نمایش فیلم بر مطالعه پرداخته‌اند می‌توان به پژوهش حاجی زین العابدینی، پازوکی و باغستانی تجلی (۱۳۹۵) اشاره کرد که به تأثیر تماشای کارتون بر افزایش مطالعه کتاب پرداخته‌اند. به‌طور کلی، نتایج پژوهش‌ها نشان می‌دهد که عوامل مختلفی چون قصه‌گویی و نمایش فیلم در جنبه‌های مختلف زندگی کودکان مؤثر می‌باشند؛ اما نکته مهمی که در همه پیشینه‌ها وجود دارد نقش قصه‌گویی و تأثیری است که در زندگی کودکان دارد، ولی از آنجا که تاکنون پژوهشی به بررسی تفاوت تأثیر قصه‌گویی با سایر روش‌ها بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه کتاب نپرداخته است، پژوهش حاضر به‌منظور مقایسه قصه‌گویی با روش‌های نمایش فیلم و کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۰ ساله مراجعه‌کننده به کتابخانه عمومی امیرکبیر کرمانشاه صورت پذیرفت. فرضیه اصلی این پژوهش عبارت است از اینکه بین اثربخشی آموزش به شیوه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه تفاوتی معنادار وجود دارد.

فرضیه‌های پژوهش

فرضیه اول: آموزش به شیوه قصه‌گویی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه به مطالعه تأثیر دارد.

فرضیه دوم: آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه به مطالعه تأثیر دارد.

فرضیه سوم: آموزش به شیوه نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه به مطالعه تأثیر دارد.

فرضیه چهارم: بین اثربخشی آموزش به شیوه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تفاوت وجود دارد.

1. Sarica and Usluel

2. Kotluk, Nihat; Kocakaya & Serhat

روش پژوهش

طرح پژوهش حاضر نیمه‌آزمایشی و از نوع پیش‌آزمون-پس‌آزمون و پیگیری و شامل مراحل اجرایی زیر بود: (۱) جایگزین کردن آزمودنی‌ها که مطابق با یافته‌های حاصل از پرسش‌نامه والدین بود، به این صورت که آزمودنی‌ها بر اساس سطح سواد والدین، اشتغال والدین، وضعیت اقتصادی خانواده، تعداد فرزندان و سطح علاقه و انگیزه به مطالعه به ۳ گروه به‌صورت همگن تخصیص یافتند؛ (۲) اجرای پیش‌آزمون و جمع‌آوری داده‌ها؛ (۳) اجرای متغیر مستقل روی گروه‌های آزمایشی؛ (۴) اجرای پس‌آزمون و جمع‌آوری داده‌ها؛ (۵) اجرای آزمون پیگیری و جمع‌آوری داده‌ها. مراحل اجرای کار به شرح زیر بوده است:

۱. جایگزین کردن آزمودنی‌ها در سه گروه (هر گروه ۱۰ نفر)؛
 ۲. اجرای پیش‌آزمون و جمع‌آوری داده‌های ناشی از اجرای این آزمون؛
 ۳. سپس پژوهشگر با انتخاب ۶ کتاب از داستان‌های ماندگار با عنوان‌های شغل قرمزی، دخترک کبریت فروش، مهمان ناخوانده، عروسی خاله سوسکه، کلدوی قلعه زن و حیوانات جنگل کار اجرایی پژوهش را انجام داد که در گروه اول به‌صورت قصه‌گویی به‌سبک نمایش عروسکی، در گروه دوم به‌شکل روخوانی کتاب و در گروه سوم به‌صورت نمایش فیلم همان داستان‌ها برای آزمودنی‌ها اجرا شد. پژوهشگران خود به اجرای پژوهش اقدام کردند. حین روخوانی کتاب از تکنیک‌های بلندخوانی نیز استفاده شده است. همه فیلم‌ها از قصه‌های اصیل و پرمخاطبی انتخاب شد که همراه کتاب آن‌ها لوح فشرده‌شان هم در کتابخانه وجود داشت. هر جلسه، برای کتاب‌خوانی ۱۰ دقیقه، قصه‌گویی ۱۵ دقیقه و نمایش فیلم ۱۰ تا ۱۵ دقیقه زمان صرف شد. در هر جلسه، برای گروه کتاب‌خوان یک کتاب خوانده شد، برای گروه قصه‌گویی همان قصه گفته شد و در قسمت نمایش فیلم نیز فیلم همان کتاب به نمایش گذاشته شد. کل این مرحله یک‌ماه‌ونیم به طول انجامید و جلسات برنامه‌های مزبور به‌طور هفتگی به اجرا درمی‌آمد.
 ۴. اجرای پس‌آزمون و جمع‌آوری داده‌ها؛
 ۵. اجرای آزمون پیگیری به فاصله یک ماه بعد از پس‌آزمون.
- جامعه آماری پژوهش حاضر عبارت بود از کلیه کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه عمومی امیرکبیر شهر کرمانشاه که زیر نظر نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور قرار دارد. این کتابخانه در زمان اجرای پژوهش در مجموع دارای ۴۰۰ عضو کودک بود که از این تعداد ۱۲۰ نفر در گروه

سنی ۷ تا ۱۰ سال قرار داشتند. از این میان، ۳۰ نفر به عنوان جامعه نمونه به شکل هدفمند انتخاب شده و به ۳ گروه تقسیم شدند. محل اجرای پژوهش کتابخانه عمومی امیرکبیر شهر کرمانشاه بود. ابزار گردآوری داده‌ها شامل دو پرسشنامه محقق ساخته است که عبارتند از پرسش‌نامه مربوط به والدین و پرسش‌نامه مربوط به کودکان. پرسش‌نامه والدین که ۱۱ سؤال دارد توسط پژوهشگران و با همکاری و راهنمایی اساتید روان‌شناسی و علوم تربیتی طراحی شده و در پاسخ‌های آن از طیف لیکرت پنج گزینه‌ای (اصلاً، خیلی کم، کم، زیاد و خیلی زیاد) استفاده شده است. این پرسش‌نامه در میان ۳۰ نفر از والدین کودکان که به عنوان نمونه انتخاب شده بودند توزیع شد. هدف از طرح این پرسش‌نامه همگن ساختن همه گروه‌های آزمایش از نظر سطح سواد والدین، نحوه گذراندن اوقات فراغت کودکان، میزان خواندن کتاب برای کودک، قصه‌گویی برای او و همچنین میزان استفاده کودک از پویانمایی یا کارتون، وضعیت اشتغال والدین، شغل والدین، وضعیت اقتصادی خانواده و تعداد فرزندان بود. پس از تهیه و تنظیم پرسش‌نامه والدین، نمونه‌ای از آن به منظور بررسی و اظهار نظر کارشناسان برای چند استاد رشته علم اطلاعات و دانش‌شناسی و همچنین روان‌شناسی ارسال و سپس نظرات و اصلاحات مورد نظر اساتید مزبور اعمال شد. پرسش‌نامه دوم مربوط به کودکان که به بررسی میزان انگیزه و علاقه کودکان به مطالعه می‌پرداخت شامل ۲۰ سؤال بود که با همکاری و راهنمایی استادان روان‌شناسی و علوم تربیتی تهیه و تدوین و پس از ارزیابی و اصلاحات لازم، روایی ظاهری و روایی محتوای آن توسط ۴ نفر از اساتید روان‌شناسی و علوم تربیتی تأیید شد. همه سؤالات این پرسش‌نامه به صورت کاملاً ساده و واضح طراحی شده بودند، به صورتی که فهم سؤالات برای کودکان قابل درک بوده و آن‌ها قادر به پاسخ‌گویی باشند. در طراحی پاسخ‌های سؤالات از طیف لیکرت استفاده شده است. تحلیل این نوع سؤالات با توجه به امتیازات تخصیص داده شده بر اساس قاعده لیکرت، یعنی خیلی کم (۱)، کم (۲)، متوسط (۳)، زیاد (۴) و خیلی زیاد (۵)، صورت گرفت. کمترین نمره قابل کسب در این پرسش‌نامه ۲۰ و بیشترین نمره ۱۰۰ و کسب نمره بالاتر به معنای میزان انگیزش و علاقه‌مندی بیشتر کودک به مطالعه در آزمودنی بوده است. همچنین، در این پژوهش به منظور اندازه‌گیری پایایی پرسش‌نامه‌ها، از روش آلفای کرونباخ استفاده شده که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱. ضریب آلفای کرونباخ

پرسش‌نامه	تعداد سؤال	آلفای کرونباخ
والدین	۱۱	۰/۸۲۳
کودکان	۲۰	۰/۷۴۶

با توجه به اینکه ضریب آلفای کرونباخ برای هر دو پرسش‌نامه از مقدار ۰/۷ بزرگ‌تر شده است، نتیجه گرفته می‌شود که پرسش‌نامه‌ها از پایایی نسبتاً خوبی برخوردارند.

یافته‌ها

برای آزمون فرضیه اول که بیان می‌کند آموزش به شیوه قصه‌گویی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد. با توجه به اینکه سه اندازه‌گیری متوالی (پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری) روی یک متغیر مشخص (میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه) برای هر آزمودنی وجود داشت، از تحلیل واریانس با طرح اندازه‌گیری مکرر استفاده شده است. فرض صفر در فرضیه اول بیانگر آن است که آموزش به شیوه قصه‌گویی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر ندارد. فرض یک بیانگر آن است که آموزش به شیوه قصه‌گویی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد.

آزمون تحلیل واریانس با طرح اندازه‌گیری مکرر دارای چندین پیش‌فرض است که عدم بررسی این مفروضات منجر به نتایجی می‌شود که روایی لازم را ندارد. در ادامه، این پیش‌فرض‌ها بررسی خواهند شد.

❖ داده‌ها در سطح فاصله‌ای یا نسبی اندازه‌گیری شده باشند (این پیش‌فرض هنگام جمع‌آوری داده‌ها رعایت شده است). توزیع داده‌ها (متغیر وابسته) نرمال باشد. برای بررسی نرمال بودن متغیر انگیزش در مراحل مختلف از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. نتایج در جدول ۲ ارائه شده است.

با توجه به نتایج ارائه‌شده در جدول ۲، می‌توان گفت پیش‌فرض نرمال بودن متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در هر سه مرحله رعایت شده است زیرا سطح معناداری مربوط به آماره‌ی کلموگروف-اسمیرنوف از ۰/۰۵ بزرگ‌تر شده است. بنابراین فرض نرمال بودن متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در هر سه مرحله در سطح خطای ۰/۰۵ برقرار است. در نتیجه، به کارگیری روش‌های آماری مستلزم نرمال بودن شکل توزیع متغیرها، بلامانع است.

جدول ۲. بررسی نرمال بودن متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به روش قصه‌گویی،
کتاب‌خوانی و نمایش فیلم در مراحل مختلف

متغیر	مراحل	تعداد	آماره‌ی Z کولموگروف - اسمیرنوف	سطح معناداری
انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه (گروه قصه‌گویی)	پیش‌آزمون	۱۰	۰/۳۲۴	۰/۰۹۶
	پس‌آزمون	۱۰	۰/۲۲۰	۰/۱۸۵
	پیگیری	۱۰	۰/۱۹۴	۰/۲۰۰
انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه (گروه کتاب‌خوانی)	پیش‌آزمون	۱۰	۰/۲۱۱	۰/۱۹۲
	پس‌آزمون	۱۰	۰/۱۸۰	۰/۲۰۱
	پیگیری	۱۰	۰/۲۵۶	۰/۱۴۱
انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه (گروه نمایش فیلم)	پیش‌آزمون	۱۰	۰/۲۶۴	۰/۰۵۷
	پس‌آزمون	۱۰	۰/۲۳۶	۰/۱۲۰
	پیگیری	۱۰	۰/۲۵۴	۰/۰۶۸

❖ واریانس تفاوت بین همه ترکیب‌های مربوط به گروه‌ها (کرویت^۱) باید یکسان باشد. برای
بررسی این مفروضه آزمون کرویت ماچلی مورد استفاده قرار گرفت که نتایج این آزمون
در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون کرویت ماچلی متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به روش قصه‌گویی،
کتاب‌خوانی و نمایش فیلم

متغیر	آماره W ماچلی	مجذور خی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری
انگیزش و علاقه‌مندی - قصه‌گویی	۰/۹۲۷	۱/۵۸۱	۲	۰/۴۵۴
انگیزش و علاقه‌مندی - کتاب‌خوانی	۰/۸۳۸	۱/۴۱۳	۲	۰/۴۹۳
انگیزش و علاقه‌مندی - نمایش فیلم	۰/۹۳۸	۱/۲۰۱	۲	۰/۴۹۹

1 sphericity

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که مفروضه کروییت برای متغیر انگیزش و علاقه‌مندی برقرار است ($P > 0/05$). بنابراین، مشکلی برای استفاده از آزمون تحلیل واریانس وجود ندارد. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده از آزمون‌های نرمال بودن و کروییت ماچلی، پیش‌فرض‌های تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر برقرار است. بنابراین، تحلیل‌های مربوط به اثرهای بین آزمودنی‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۴ قابل مشاهده است.

جدول ۴. آزمون‌های بین گروهی طرح اندازه‌گیری مکرر متغیر انگیزه و علاقه‌مندی به مطالعه

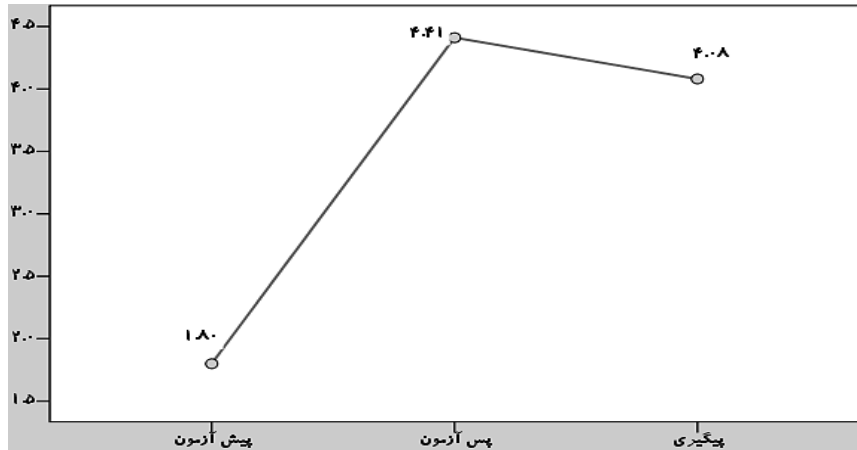
منبع اثر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	P
مراحل اجرا	۴۰/۴۱۸	۲	۲۰/۲۰۹	۱۶۹/۱۷۵	۰/۰۰*
خطا	۲/۱۵۰	۱۸	۰/۱۱۹		

نتایج ارائه‌شده در جدول ۴ و سطح معناداری کوچک‌تر از ۰/۰۵ ($P < 0/05$) نشان می‌دهد که در آموزش به شیوه قصه‌گویی بین نمرات میانگین متغیر انگیزه و علاقه‌مندی به مطالعه در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری تفاوت وجود دارد. لذا برای اینکه دریابیم بین کدام یک از مراحل این تفاوت معنی‌دار وجود دارد، با استفاده از آزمون تعقیبی شفه به مقایسه چندگانه مراحل مختلف اجرا پرداخته شد که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده و بیانگر آن است که بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون، پیش‌آزمون و پیگیری و پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنی‌داری وجود داشت ($P < 0/05$).

جدول ۵. مقایسات چندگانه مراحل مختلف اجرا

مرحله (I)	مرحله (J)	اختلاف میانگین (I-J)	سطح معناداری
پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۲/۶۱۱	۰/۰۰۰*
	پیگیری	-۲/۲۸۰	۰/۰۰۰*
پس‌آزمون	پیگیری	۰/۳۳۱	۰/۰۰۰*

در نمودار ۱، میانگین میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه بر اثر آموزش به روش قصه‌گویی در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری نمایش داده شده است.

نمودار ۱. مقدار انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به روش قصه‌گویی در مراحل مختلف اجرا

برای آزمون فرضیه دوم مبنی بر اینکه آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد نیز از روش تحلیل واریانس با طرح اندازه‌گیری مکرر استفاده شد که در ابتدا پیش‌فرض‌های آن مورد بررسی قرار گرفتند. فرض صفر در فرضیه دوم بیانگر آن است که آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر ندارد. فرض یک بیان می‌کند که آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد.

همانطور که در نتایج جدول ۳ مشاهده می‌شود مفروضه کروییت برای متغیر انگیزش و علاقه‌مندی و پیش‌فرض‌های تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر برقرار است. بنابراین، تحلیل‌های مربوط به اثرهای بین آزمودنی‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به‌دست‌آمده در جدول ۶ قابل مشاهده است.

جدول ۶. تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر برای اثرهای درون‌گروهی

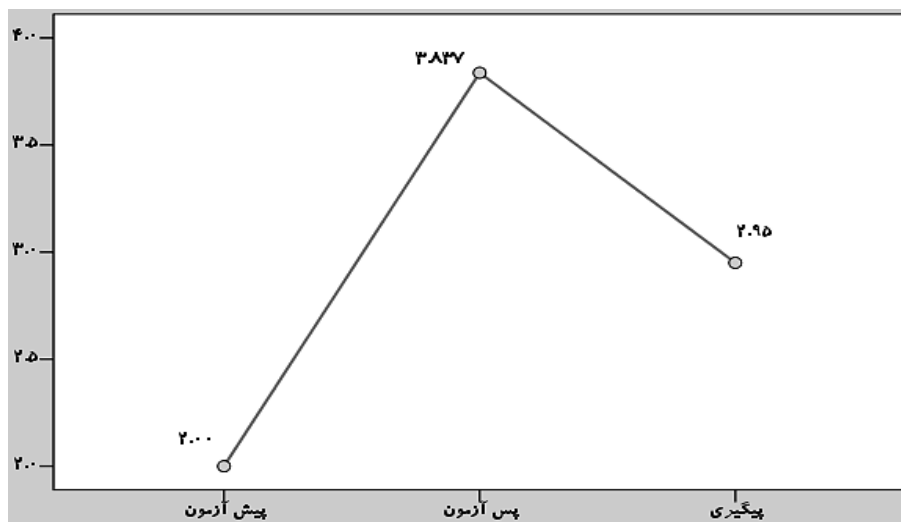
منبع اثر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	P
مراحل اجرا	۱۶/۸۷۹	۲	۸/۴۴۰	۳۷/۵۵۱	۰/۰۰*
خطا	۴/۰۴۶	۱۸	۰/۲۲۵		

نتایج ارائه شده در جدول ۶ حاکی از آن است که در متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه اثر مراحل اجرا معنی‌دار شده است ($P < 0/05$)، به این معنی که در گروه آموزش به شیوه کتابخوانی بین نمرات میانگین متغیر انگیزه و علاقه‌مندی به مطالعه در مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری تفاوت وجود دارد. برای اینکه دریابیم بین کدام یک از مراحل این تفاوت معنی‌دار است، با استفاده از آزمون تعقیبی شفه به مقایسه چندگانه مراحل مختلف اجرا پرداخته شد که نتایج به دست آمده (جدول ۷) حاکی از آن است که بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون، پیش‌آزمون و پیگیری و پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P < 0/05$).

جدول ۷. مقایسات چندگانه مراحل مختلف اجرا

مرحله (I)	مرحله (J)	اختلاف میانگین (I-J)	سطح معناداری
پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۱/۸۳۷	۰/۰۰۰*
	پیگیری	-۰/۹۵۰	۰/۰۰۵*
پس‌آزمون	پیگیری	۰/۸۸۷	۰/۰۰۰*

در نمودار ۲، میانگین میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به روش کتاب‌خوانی در مراحل مختلف پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری نمایش داده شده است.

نمودار ۲. میانگین نمره انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به روش کتاب‌خوانی در مراحل مختلف اجرا

برای آزمون فرضیه سوم مبنی بر اینکه آموزش به شیوه نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد نیز از روش تحلیل واریانس با طرح اندازه‌گیری مکرر استفاده شد. فرض صفر در فرضیه سوم بیانگر آن است که آموزش به شیوه نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر ندارد. فرض یک بیانگر آن است که آموزش به شیوه نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تأثیر دارد.

نتایج جدول ۳ نشان داد مفروضه کرویت برای متغیر انگیزش و پیش‌فرض‌های تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر برقرار است. بنابراین، تحلیل‌های مربوط به اثرهای بین آزمودنی‌ها مورد بررسی قرار گرفت که نتایج به دست آمده در جدول ۸ قابل مشاهده است:

جدول ۸. تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر برای اثرهای درون‌گروهی

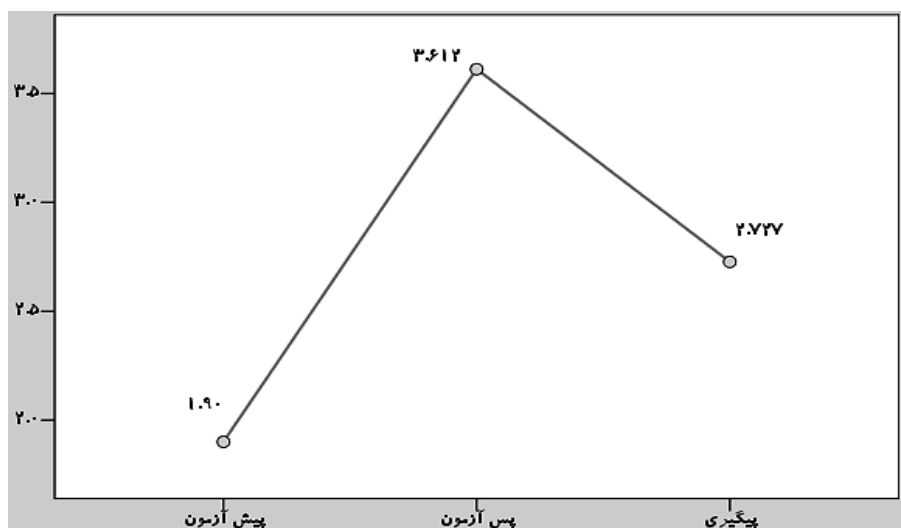
منبع اثر	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	F	P
مراحل اجرا	۱۴/۶۶۰	۲	۷/۳۳۰	۵۷/۲۴۴	۰/۰۰*
خطا	۲/۳۰۵	۱۸	۰/۱۲۸		

نتایج ارائه شده در جدول ۸ حاکی از آن است که در آموزش به شیوه نمایش فیلم در مراحل مختلف پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری بین میانگین نمرات متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه تفاوت معنی‌دار وجود دارد. ($P < ۰/۰۵$). برای اینکه مشخص شود بین کدام یک از مراحل تفاوت معنی‌دار وجود دارد با استفاده از آزمون تعقیبی شفه به مقایسه چندگانه مراحل مختلف اجرا پرداخته شد که نتایج به دست آمده (جدول ۹) حاکی از آن است که بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون، پیش‌آزمون و پیگیری و پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P < ۰/۰۵$).

جدول ۹. مقایسات چندگانه مراحل مختلف اجرا

مرحله (I)	مرحله (J)	اختلاف میانگین (I-J)	سطح معناداری
پیش‌آزمون	پس‌آزمون	-۱/۷۱۲	۰/۰۰۰*
	پیگیری	-۰/۸۲۷	۰/۰۰۰*
پس‌آزمون	پیگیری	۰/۸۸۵	۰/۰۰۰*

در نمودار ۳، میانگین نمره انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه پس از آموزش به‌روش نمایش فیلم در مراحل مختلف پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری نمایش داده شده است.

نمودار ۳ میانگین نمره انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به‌روش نمایش فیلم در مراحل مختلف اجرا در بررسی فرضیه چهارم پژوهش، با توجه به اینکه طرح پژوهش حاضر از نوع پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری بود و بیش از یک متغیر مستقل وجود دارد، برای تحلیل داده‌ها و به‌منظور کنترل اثر پیش‌آزمون و پس‌آزمون از روش تحلیل کواریانس چندمتغیری استفاده شد. فرض صفر در فرضیه سوم بیانگر آن است که بین آموزش به‌شیوه قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تفاوتی معنادار وجود ندارد. فرض یک بیانگر آن است که بین آموزش به‌شیوه قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه تفاوتی معنادار وجود دارد.

تحلیل کواریانس چند متغیری دارای چندین پیش‌فرض است که عدم بررسی این مفروضات منجر به نتایجی غیر روا می‌شود. اولین پیش‌فرض‌ها، نرمال بودن متغیر وابسته (انگیزش) هست. جهت بررسی نرمال بودن متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲، گزارش شده است.

با توجه به نتایج ارائه شده در جدول ۲، می‌توان گفت که پیش فرض نرمال بودن متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در هر سه گروه رعایت شده است، زیرا سطح معناداری مربوط به آماره کولموگروف-اسمیرنوف از ۰/۰۵ بزرگ‌تر شده است. همچنین، چولگی و کشیدگی مربوط به متغیر انگیزش در هر سه گروه در بازه (۲-، ۲+) قرار گرفته است. پیش فرض دوم، آزمون یکسانی واریانس خطای متغیر انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در گروه‌های مختلف است. برای بررسی مفروضه همگنی واریانس‌های خطای متغیر وابسته در گروه‌های مختلف از آزمون لوین استفاده شد که نتایج آن در جدول ۱۰ ارائه شده است.

جدول ۱۰. نتایج آزمون لوین جهت بررسی برابری واریانس خطای انگیزش و

علاقه‌مندی به مطالعه در گروه‌های مختلف

گروه	آماره F	درجه آزادی ۱	درجه آزادی ۲	سطح معنی داری
آموزش به شیوه قصه گوئی	۰/۱۲۹	۲	۲۷	۰/۸۷۹
آموزش به شیوه کتاب خوانی	۱/۷۲۰	۲	۲۷	۰/۱۹۸
آموزش به شیوه نمایش فیلم	۱/۰۶۴	۲	۲۷	۰/۳۵۹

همان‌طور که در جدول ۱۰ مشاهده می‌شود، در همه گروه‌ها شرط یکسانی واریانس خطا در سطح ۰/۰۵ برقرار است. پیش فرض سوم همگنی کوواریانس‌ها میان گروه‌ها است. برای بررسی مفروضه همگنی کوواریانس‌ها از آزمون ام-باکس^۱ استفاده شد. نتایج این آزمون در جدول ۱۱ ارائه شده است.

جدول ۱۱. نتایج آزمون ام-باکس برای بررسی پیش فرض همگنی ماتریس واریانس - کوواریانس

در سه گروه قصه گوئی، کتاب خوانی و نمایش فیلم

نتایج ماتریس کوواریانس				نتایج آزمون چند متغیری		
آماره ام-باکس	آماره F	سطح معناداری	اثر	لامبدای ویلکز	آماره F	سطح معناداری
۵/۹۵۸	۰/۴۱۵	۰/۹۴۵	گروه	۰/۲۵۷	۸/۱۱۸	۰/۰۰

همان‌طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود، مقدار سطح معنی داری گزارش شده برابر با ۰/۹۴۵ و از مقدار ۰/۰۵ بزرگ‌تر شده است و این یعنی اینکه شرط همگنی ماتریس واریانس -

1 Box's M

کوواریانس به‌خوبی رعایت شده است ($F=5/958$ و $P>0/05$). بنابراین، انجام تحلیل کوواریانس چندمتغیری بلامانع است.

همچنین، در جدول ۱۲ نتایج آزمون تحلیل کوواریانس چندمتغیری ارائه شده است. متغیر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه متغیر عامل و متغیرهای آموزش به شیوه‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و فیلم متغیرهای کواریانس می‌باشند که میانگین نمرات میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در ۳ گروه آزمایشی در هر یک از مراحل پیش‌آزمون، پس‌آزمون و پیگیری مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج تحلیل کوواریانس چندمتغیری نشان داد که تفاوت معناداری بین گروه‌ها در متغیرهای مورد مطالعه وجود دارد ($P<0/05$) سطح معناداری؛ $8/118 =$ آماره F ؛ $0/257 =$ لامبدای ویلکز).

جدول ۱۲. نتایج تحلیل کوواریانس متغیرها با توجه به عضویت گروهی

مرحله	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آماره F	سطح معناداری
میزان انگیزش و علاقه‌مندی در پیش‌آزمون	۰/۲۰۰	۲	۰/۱۰۰	۰/۴۵۰	۰/۶۴۲
میزان انگیزش و علاقه‌مندی در پس‌آزمون	۳/۳۹۵	۲	۱/۶۹۸	۹/۰۹۳	۰/۰۰۱*
میزان انگیزش و علاقه‌مندی در پیگیری	۱۰/۵۲۴	۲	۵/۲۶۲	۳۳/۴۶۴	۰/۰۰۰*

همان‌طور که در جدول شماره ۱۲ مشاهده می‌شود، در متغیر افزایش انگیزش و علاقه به مطالعه تفاوت معناداری بین میانگین نمرات سه گروه (قصه‌خوانی، کتاب‌خوانی و فیلم آموزشی) در مرحله پیش‌آزمون وجود ندارد ($P>0/05$ و $F=0/450$)؛ اما این تفاوت در میانگین نمرات سه گروه در مرحله پس‌آزمون معنادار است ($P<0/05$ و $F=9/093$). همچنین، در میزان انگیزش و علاقه به مطالعه تفاوت معناداری بین میانگین نمرات سه گروه در مرحله پیگیری نیز وجود دارد ($P<0/05$ و $F=33/464$). برای بررسی الگوهای تفاوت در متغیرهای مذکور از مقایسه‌های زوجی به روش شفه^۱ استفاده شد.

1. Scheffe

جدول ۱۳. مقایسات چندگانه گروه‌های مختلف در مراحل مختلف آزمون

مرحله اجرا	گروه (I) (قصه‌خوانی و کتاب‌خوانی)	گروه (J) (کتاب‌خوانی و فیلم آموزشی)	اختلاف میانگین (I-J)	سطح معناداری
پس آزمون	قصه‌خوانی	کتاب‌خوانی	۰/۵۷۴	۰/۰۲۲*
		فیلم آموزشی	۰/۷۹۹	۰/۰۰۱*
	کتاب‌خوانی	فیلم آموزشی	۰/۲۲۵	۰/۵۱۶
پیگیری	قصه‌خوانی	کتاب‌خوانی	۱/۱۳۰	۰/۰۰۰*
		فیلم آموزشی	۱/۳۵۳	۰/۰۰۰*
	کتاب‌خوانی	فیلم آموزشی	۰/۲۲۳	۰/۴۶۴

نتایج جدول ۱۳ حاکی از آن است که در هر دو مرحله پس‌آزمون و پیگیری بین گروه قصه‌خوانی و گروه‌های کتاب‌خوانی و فیلم آموزشی از لحاظ متغیر انگیزش و علاقه به مطالعه تفاوت معناداری وجود دارد. مثبت شدن اختلاف میانگین‌ها نشان‌دهنده آن است که میانگین متغیر انگیزش و علاقه به مطالعه در گروه قصه‌خوانی بیشتر از میانگین متغیر انگیزش در سایر گروه‌ها است. بنابراین، میزان تأثیر روش قصه‌خوانی بر افزایش میزان انگیزش و علاقه کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه‌های عمومی بیشتر از دو روش دیگر بوده است. همچنین، در هر دو مرحله پس‌آزمون و پیگیری بین روش کتاب‌خوانی و نمایش فیلم تفاوت معناداری وجود نداشته است.

نتیجه‌گیری

نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که در مرحله پیش‌آزمون بین سه گروه کودکان از لحاظ میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه تفاوت معناداری وجود ندارد، اما پس از اعمال متغیر مستقل در مرحله پس‌آزمون و پیگیری بین شیوه قصه‌گویی و کتاب‌خوانی و نمایش فیلم از لحاظ میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه تفاوت معناداری مشاهده شد و میزان تأثیر شیوه قصه‌گویی بیشتر از دو شیوه دیگر بود. این نتیجه از پژوهش‌هایی که روش قصه‌گویی را به عنوان یکی از شیوه‌های مؤثر در آموزش کودکان معرفی کرده‌اند (رادبخش، محمدی‌فر و کیان‌ارثی، ۱۳۹۲؛ گودرزی، مکوند حسینی، محمدرضایی و اکبری، ۱۳۹۳) حمایت می‌کند. همچنین، نتیجه این پژوهش با نتیجه مطالعات یوکسل-ارسلان ییلدیریم و رابین^۱ (۲۰۱۶)،

1 Yuksel-Arslan, Yildirim & Robin

ساریکا و یوزیول (۲۰۱۶) و کوتلوک و کاکاکایا (۲۰۱۷) همخوانی دارد. به نظر می‌رسد علت همسو بودن نتایج این مطالعه با مطالعات فوق، علاقه بیش از حد کودکان به شنیدن قصه نسبت به نمایش فیلم و داستان‌خوانی باشد. بهره‌گیری از هنر قصه‌گویی می‌تواند یک ارتباط دوجانبه و متقابل بین قصه‌گو و شنونده باشد که قصه‌گو با بهره‌گیری از فنون قصه‌گویی و با تحریک قوه تخیل مخاطبان خویش و تأثیر متقابل، پیام خویش را به شکل جدیدتری به شنندگان انتقال می‌دهد. همچنین، سهم کردن کودکان در فرآورده‌های تخیلات انسان که در طول تاریخ و در قالب قصه‌گویی تبلور یافته و به گوهرهای یگانه فرهنگی بدل شده است، در پرورش خلاقیت کودکان و افزایش انگیزه و علاقه آن‌ها به کنجکاوی و مطالعه بیشتر بسیار مؤثر است. یکی از علل اساسی این امر آن است که قصه‌ها محصول ذهنیت جمع هستند و آن‌ها ب صورت شفاهی خلق و نقل می‌شوند و کودکان در هر بار شنیدن و بازگویی می‌توانند متناسب با نیازهای خودشان در آن‌ها تغییر به وجود آورند، آرمان‌ها، آرزوها و اندیشه‌های خود را در قالب قصه‌ها بیان کنند، امید به تغییر و تحول داشته باشند و به دنبال قصه‌های بیشتر به مطالعه کتاب‌های مختلف بپردازند.

علت دیگر افزایش انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه پس از شنیدن قصه این است که قصه‌گویی موانع سکون فکری و روان‌شناختی را از پیش پای افراد برمی‌دارد و حل مسائل را با روندی لذت‌بخش و سرگرم‌کننده به پیش می‌برد. پژوهش‌ها نیز نشان داده‌اند کودکانی که در جلسات قصه‌گویی حضور داشته‌اند در یافتن راه‌حل‌های اصیل و جدید برای مسائل موفق‌ترند و زمانی که کودکان در معرض آموزش روش‌های افزایش انگیزش قرار می‌گیرند، قصه‌گویی را به روش‌های دیگر ترجیح می‌دهند. قصه‌گویی نوعی بحث و برون‌ریزی افکار و اندیشه‌ها است و همچنان که در این پژوهش و پژوهش‌های گذشته خاطرنشان شده است با ساخته شدن داستان و قصه و بیان آن بازخوردهای راهبردی و هموارکننده مسیر تفکر از طرف پژوهشگر به آن‌ها داده می‌شد (گودرزی، مکوندحسینی، محمدرضایی و اکبری، ۱۳۹۳). قصه‌گویی یک روش فعال برای پرورش قوه تفکر و بالا بردن سطح تفکر شناختی محسوب می‌شود، زیرا سطح دانش و یادآوری برای کامل کردن یک داستان ناتمام یا ساختن یک داستان جدید کافی نیست و لازم است دانش آموز دست به ترکیب آموخته‌ها و رؤیاها بزند. همچنین، به ارزشیابی مفید بودن یا تناسب داشتن افکار خود با محتوای داستان و کنکاش برای ربط دادن آن افکار بپردازد و به دنبال راه‌های نو برای آن باشد (رادبخش، محمدی‌فر و کیان‌ارثی، ۱۳۹۲). همچنین،

نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها حاکی از آن بود که شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه عمومی امیرکبیر شهر کرمانشاه تأثیری معنی‌دار دارد. نتایج نشان داد که بین مراحل پیش‌آزمون و پس‌آزمون، پیش‌آزمون و پیگیری و پس‌آزمون و پیگیری تفاوتی معنی‌دار وجود دارد. عادت به مطالعه در بین افراد جامعه یکی از معیارهای توسعه فرهنگی است. اصولاً هدف بالقوه از تشویق به مطالعه و ایجاد انگیزه کتاب‌خوانی، پرورش و رشد دادن خلاقیت، ابتکار و تفکر انسانی است. درباره اهمیت مطالعه و کتاب‌خوانی بررسی‌های مختلفی انجام شده است. یک بررسی نشان داد که افراد کتاب‌خوان و اهل مطالعه، در مقایسه با افرادی که مطالعه نمی‌کنند دارای حس مسئولیت‌پذیری و مشارکت بیشتری هستند و در کارهای گروهی و اجتماعی فعالیت بیشتری دارند (همائی و اشرفی‌ریزی، ۱۳۹۲). اگر به مسئله ایجاد انگیزه مطالعه در بین کودکان و نوجوانان با دید علمی و منتقدانه نگاه کنیم، درمی‌یابیم که چنین کاری چندان هم درازمدت و غیرمنتظره نیست. فقط کمی همت، بازبینی، بررسی و تجدیدنظر، تغییر دیدگاه و «احساس مسئولیت» لازم است. همچنین لازم است این گونه مسائل هرچه بیشتر بررسی شوند و به تبع آن تا حد ممکن اجرا گردند تا نسلی کتاب‌خوان، خلاق، مبتکر، فرهنگ‌ساز و از همه مهم‌تر «خودباور» در انتظار ایران فردا باشد. لذا باید به دنبال روش‌های ترویج و اشاعه فرهنگ مطالعه بین آحاد جامعه بگردیم و روش‌های نوینی را که با خصوصیات نسل کنونی و مقتضیات زمانی ما مطابقت داشته باشد مورد شناسایی قرار دهیم.

اگرچه در جستجوهای انجام‌شده مطالعه‌ای مبنی بر تأثیر آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان یافت نشد، اما مطالعه‌ای که نتایج مغایری داشته باشد نیز وجود نداشت. لازم به ذکر است که مطابق جستجوهای انجام‌شده در پایگاه‌های اطلاعاتی، به نظر می‌رسد مطالعه حاضر نخستین گزارش از تأثیر آموزش به شیوه کتاب‌خوانی بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان است. همچنین، از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر این بود که شیوه نمایش فیلم نیز بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در کودکان ۷ تا ۱۰ ساله عضو کتابخانه عمومی امیرکبیر شهر کرمانشاه تأثیری معنی‌دار دارد. نتایج نشان داد که بین میانگین پیش‌آزمون و پس‌آزمون، پیش‌آزمون و پیگیری، پس‌آزمون و پیگیری تفاوتی معنی‌دار وجود دارد. نتایج به دست آمده در این مطالعه با نتایج پژوهش‌های احمدی و نورانی (۱۳۸۰)، حاجی‌زین‌العابدینی، پازوکی و باغستانی تجلی (۱۳۹۵) و گاجریا و همکاران (۲۰۰۷)

همخوانی دارد. در تبیین این یافته می‌توان بیان کرد که فیلم و انیمیشن به همراه پاورپوینت به علت داشتن تصاویر متحرک رنگی و اسلایدهای آموزشی در پاورپوینت با پیام‌های کوتاه و رنگ‌ها و تصاویر شاد قوه تخیل کودکان را به کار می‌گیرد و او را با مسئله آموزش به صورت کاربردی درگیر کرده و نوعی هیجان و شادابی و همکاری را در کودکان ایجاد می‌کند که این می‌تواند علت اصلی همسو بودن نتایج این مطالعه با مطالعات فوق باشد.

نتیجه‌گیری کلی پژوهش حاضر حاکی از آن است که میانگین نمره انگیزش بعد از آزمون نسبت به قبل از آزمون در سه گروه افزایش معناداری داشته است که این نشان‌دهنده مؤثر بودن هر سه روش در افزایش میزان انگیزش است. در مقایسه نمره انگیزش در سه گروه، میانگین نمره در گروه قصه‌گویی ۳/۴۳، در گروه کتاب‌خوانی ۲/۹۳ و در گروه نمایش فیلم ۲/۷۵ است که تفاوت معنی‌دار افزایش انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه از طریق قصه‌گویی نسبت به کتاب‌خوانی و نمایش فیلم را نشان می‌دهد. این در حالی است که بین میزان افزایش انگیزه مطالعه بین روش‌های کتاب‌خوانی و نمایش فیلم تفاوتی معنادار وجود نداشته است. نتایج نشان می‌دهد که کودکان علاقه زیادی به روش‌های قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم داشتند، چراکه با علاقه در آموزش‌ها شرکت کرده و کار را پیگیری می‌کردند. هر سه نوع آموزش مورد بررسی در مطالعه کودک تأثیر داشت، اما قصه به دلیل اینکه کودک را وارد تخیلات می‌کرد و فضایی واقعی از اتفاقات و رویدادها را برای او ایجاد می‌کرد و همچنین حس کنج‌آویزش را برمی‌انگیخت بیشترین تأثیر را داشت.

در گروه قصه‌گویی به خاطر بحث‌های گروهی میزان مشارکت یادگیرندگان در فعالیت گروهی افزایش یافت و نوعی شادابی و هیجان و همکاری در کودکان مشاهده شد. بنابراین، می‌توان گفت که از قصه‌ها می‌توان در مشاوره و آموزش کودکان و نوجوانان بهره جست و نیز با استفاده از آن‌ها می‌توان میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه را افزایش داد. استفاده از روش‌های فعال آموزش مثل قصه‌گویی و نمایش فیلم تأثیری شگرف بر آگاهی افراد به ویژه کودکان دارد، زیرا اولاً حس کنج‌کاوی و قدرت حدس زدن کودکان را بالا می‌برد و ثانیاً باعث می‌شود کودکان تجربیات دیگران را در قالب داستان به خود نسبت دهند و این تجربیات را در ذهن خود درونی کنند. به هر حال، مطالعه جاری گرچه جامع و کامل نیست، ولی می‌تواند شروعی مناسب برای سنجش تأثیر آموزش‌های مستقیم و غیرمستقیم در مورد

مفاهیم مرتبط با مطالعه کردن باشد، چراکه نشان می‌دهد میزان انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه با قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم افزایش می‌یابد و روش قصه‌گویی از دو روش دیگر مؤثرتر است.

در پایان چهار پیشنهاد کاربردی مستخرج از یافته‌های پژوهش بیان می‌شود.

- ۱) با توجه به تأثیر قصه‌گویی بر افزایش انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه، پیشنهاد می‌شود به سنت دیرینه قصه‌گویی و استفاده بهینه از این ابزار دیرینه در کتابخانه‌های عمومی شهر کرمانشاه، مدارس و سایر شهرهای ایران توجه بیشتری شود.
- ۲) با توجه به تأثیر قصه‌گویی بر افزایش انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه، پیشنهاد می‌شود کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی قصه‌گویی و ارائه تجارب کشورهای موفق (به‌ویژه کشورهای که به لحاظ فرهنگی به کشور ما نزدیک‌ترند) برای کتابداران بخش کودک کتابخانه‌های عمومی و همچنین والدین، مربیان و معلمان در شهر کرمانشاه و سایر شهرهای ایران برگزار شود.
- ۳) با توجه به تأثیر قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر افزایش انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه پیشنهاد می‌شود که افزایش انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه در دستور کار مدارس توسط آموزش و پرورش قرار گیرد.
- ۴) با توجه به نتایج مطالعه، پیشنهاد می‌شود رویکرد افزایش انگیزش از طریق قصه‌خوانی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم هرچه فراگیرتر توسط مشاوران و روان‌شناسان به‌منظور افزایش انگیزش و علاقه‌مندی به مطالعه به کار گرفته شود.

منابع

- احمدیان، محمد (۱۳۷۳). *مقدمات تکنولوژی آموزشی*. تهران: بشری.
- احمدی، احمد؛ نورانی، ساغر (۱۳۸۰). بررسی میزان تأثیر بازی‌های نمایشی (پانتومیم) در الگوپذیری مهارت‌های اجتماعی در کودکان پیش‌دبستانی. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۳(۷)، ۲۲-۴۰.
- باواخانی، آزاده؛ میرشاه جعفری، ابراهیم؛ سعادت‌مند، زهره (۱۳۹۴). قصه‌گویی قرآنی و رشد اجتماعی کودکان در برنامه درسی دوره پیش‌دبستانی. *کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در علوم تربیتی و روانشناسی و آسیب‌های اجتماعی ایران*، تهران، انجمن توسعه و ترویج علوم و فنون بنیادین و مرکز مطالعات و تحقیقات، https://www.civilica.com/Paper-TSCONF01-TSCONF01_085.html
- بیرانوند، علی (۱۳۸۷). مطالعه و کتابخوانی در کودکان. *ماهنامه ارتباط علمی*، ۱۰(۳)، ۱۸-۲۳.

- حاجی‌زین‌العابدینی، محسن؛ پازوکی، فاطمه؛ باغستانی‌تجلی، عطیه. (۱۳۹۵). مطالعه‌ی میزان شناخت، علاقه‌مندی و مراجعه‌ی کودکان به کتاب پس از مشاهده‌ی کارتون. *فصلنامه نقد کودک و نوجوان*، ۳(۱۲)، ۷۵-۵۱.
- حریری، نجلا؛ پاگردکار، یاسمن (۱۳۹۳). تأثیر قصه‌گویی در کتابخانه‌های عمومی بر افزایش خلاقیت کودکان پیش‌دبستانی: یک پژوهش تجربی. *فصلنامه تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲(۲۲)، ۲۱۲-۱۹۵.
- رادبخش، ناهید؛ محمدی‌فر، محمدعلی؛ کیان‌ارثی، فرحناز (۱۳۹۲). اثربخشی بازی و قصه‌گویی برافزایش خلاقیت کودکان. *مجله ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۲(۴)، ۱۹۴-۱۷۸.
- شجاع‌الساداتی، فریبا؛ سیفی، مهین (۱۳۹۳). ترویج کتابخوانی در مراکز پیش‌دبستانی؛ راهکارها و چالش‌ها. *رشد و آموزش پیش‌دبستانی*، ۶(۱)، ۲۲-۱۳.
- صالحی، زهرا (۱۳۹۳). بررسی تأثیر بازی و قصه‌گویی بر رشد مهارت‌های اجتماعی کودکان پیش‌دبستانی شهرستان آبیگ قزوین از دیدگاه مربیان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران.
- صیدیوسفی، معصومه (۱۳۹۴). اثربخشی قصه‌گویی قصه‌های ایرانی-اسلامی بر رشد اجتماعی کودکان ۱۱ تا ۱۸ ساله عضو کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان مرکز فرهنگی هنری چوار-استان ایلام. *کودک ۲۴*، ۲۴. بازیابی شده از : <https://koodak24.ir/articles/details/5454>.
- سید عزیزاله طهرانی، مهرناز (۱۳۹۰). بررسی اثربخشی قصه‌گویی در ارتقاء مهارت‌های اجتماعی مبتنی بر رفتارهای مربوط به خود در دانش‌آموزان دختر پایه چهارم ابتدایی شهر تهران (پایان‌نامه کارشناسی ارشد). دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.
- عباسی‌هرمزی، سوسن (۱۳۸۳). شیوه‌های یادگیری برای کودکان. اهواز: مه‌یار.
- کاکای، مریم؛ جمالی‌مهموئی، حمیدرضا؛ مکتبی‌فرد، لیلا (۱۳۹۲). خدمات جنبی کتابخانه‌های عمومی و نقش آن در جذب کودکان به کتابخانه‌ها. *فصلنامه نظام‌ها و خدمات اطلاعاتی*، ۲(۴)، ۷۸-۸۹.
- گودرزی، نسرین؛ مکوندحسینی، شاهرخ؛ رضایی، علی‌محمد؛ اکبری بلوطینگان، افضل (۱۳۹۳). اثربخشی آموزش مهارت‌های زندگی به روش قصه‌گویی بر میزان کم‌رویی دانش‌آموزان. *فصلنامه مطالعات روانشناسی بالینی*، ۱۷(۵)، ۱۳۳-۱۲۵.
- لطفی، ماهرخ (۱۳۸۱). خدمات عمومی. *دایره‌المعارف کتابداری و اطلاع‌رسانی*. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
- منتی، مهین؛ میری‌احمدی، شکوفه؛ عبدالرحیمی، سارا؛ حیدریان، زهرا و پیری مرادحاصلی، میلاد (۱۳۹۵). بررسی رابطه آموزش به شیوه قصه‌گویی بر میزان هوش کلامی و گنجینه لغات کودکان پیش‌دبستانی، پنجمین کنفرانس بین‌المللی پژوهش در علوم و تکنولوژی،

<http://scholar.conference.ac/index.php/download/file/task-sendlink/index.php?action=download&view=file&id=9990>

همایی، رضا؛ کجباف، محمدباقر؛ سیادت، علی (۱۳۸۸). تأثیر قصه‌گویی بر سازگاری کودکان. *مطالعات روان‌شناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء*، ۵(۲)، ۴۴-۶۲.

همایی، مهدی؛ اشرفی‌ریزی، حسن (۱۳۹۲). بررسی راه‌کارهای ترویج فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی. *ماهنامه علمی و تخصصی صدای جمهوری اسلامی ایران*، ۱۱(۶۹)، ۴۲-۵۴.

References

- Abbasi Hormozi, S. (2003). *Learning methods for children*. Ahvaz: Mahzhar. (in Persian)
- Ahadian, M. (1993). *Introduction to educational technology*. Tehran: Boshra. (in Persian)
- Ahmadi, A., & Norani, S. (2001). Investigating the effect of dramatic games (Pantomime) on the modeling of social skills in preschool children. *Knowledge and Research in Applied Psychology*, 3(7), 22-40. (in Persian)
- Biranvand, A. (2008). Studying and reading by children. *Electronic Journal of scientific communication*, 10(3), 18-23. (in Persian). Retrived 20 may 2017 from: <https://rayasamin1.irandoc.ac.ir/ejournal?IssueId=323>.
- Bavakhani, A., Mirshah Jafari, S.E. & Saadatmand, Z. (2015). Quranic storytelling and children's social development in preschool curriculum. National Conference on Applied Research in Education, Psychology and Social Violations of Iran, Tehran, Association for the Promotion of Basic Sciences and Technologies and Center for Studies and Research, Retrieved from https://www.civilica.com/Paper-TSCONF01-TSCONF01_085.html. (in Persian)
- Gajria, M., Jitendra, A. K., Sood, S., & Sacks, G. (2007). Improving comprehension of expository text in students with learning disabilities. A research synthesis. *Journal of Learning Disabilities*, 40(3), 210-255.
- Goodarzy, N., Makvand hosseini, Sh., Rezaei, A. & Akbari Balootbangan, A. (2015). Effectiveness of Life Skills Training Applying Storytelling on Shyness of Elementary School Student. *Clinical Psychology Studies*, 5(17), 125-133. (in Persian)
- Haji Zeinalabedini, M., Pazoki, F. & Baghestani Tajali, A. (2016). Study the amont of recognition, interest and referral of children to the book after viewing the cartoon. *Adult quarterly book reviewe*, 3(12), 51-75. (in Persian)
- Hariri, N., & pagardkar, Y. (2016). Determine the effect of storytelling in public libraries on the creativity of preschool children: An experimental research. *Research on Information Science and Public Libraries*, 22(2), 195-212. (in Persian)
- Homee, M., & Asharfi Rizi, H. (2013). Investigating the solutions for promoting a culture of reading. *Monthly Journal of IRIB*, 11(69), 42-54. (in Persian)

- Homaei, R., Kajbaf, M. B. & Siadat, A. (2009). The Effect of telling Storeis upon Children's Adjustment. *Quarterly Journal of Psychological Studies*, 5(2), 133-149. (in Persian)
- Kaki, M., Jamali, H. R. & Maktabifard, L. (2013). Evaluation of Additional Services of Public Libraries of Tehran and Their Role in Promoting Reading among the Youth. *Journal of information system and service*, 2(4), 21-32. (in Persian)
- Kotluk, N. & Kocakaya, S. (2017). The effect of creating digital storytelling on secondary school students' academic achievement, self-efficacy perceptions and attitudes toward physics. *International Journal of Research in Education and Science (IJRES)*, 3(1), 218-227.
- Lotfi, M. (2002). *Public Service. Encyclopedia of Library and Information Science*. Tehran: National Library of the Islamic Republic of Iran. (in Persian)
- Menati, M., Miri Ahmadi, S. h., Abdollahi, S., Haydarian, Z. & Piri Morad Haseli, M. (2016). The relationship between storytelling style and verbal intelligence and the vocabulary of pre-school children. Fifth International Conference on Science and Technology Research, Retrieved from <http://scholar.conference.ac/index.php/download/file/tasksendlink/index.php?action=download&view=file&id=9990> (in Persian)
- Radbakhsh, N., Mohammadyfar, M. A. & Kian Ersi, F. (2013). Comparing the effectiveness of play and storytelling on increasing children's creativity. *Quarterly journal of innovation and creativity in humani science*, 2(4), 178-194. (in Persian)
- Razmia, M., Pouralib, S., & Nozad, S. (2014). Digital storytelling in efl classroom (oral presentation of the story): a pathway to improve oral production. *Social and Behavioral Sciences*, 98, 1541-1544.
- Salehi, Z. (2014). *The effect of playing games and storytelling on the development of social skills of pre-school children in Abyk city from their educators' point of view in 2013-2014* (Master's thesis). Islamic Azad University, Central Tehran Branch. (in Persian)
- Sarical, H. , Usluel, Y. (2016). The effect of digital storytelling on visual memory and writing skills. *Computer & Education*, 94(18). 298-309.
- Seyyed Azizollah Tehrani, M. (2011). Investigating the effectiveness of storytelling in promoting the social skills of the fourth-grade elementary school female students in Tehran based on their own behaviour (Master's thesis). Allameh Tabatabaee University, Tehran. (in Persian)
- Seyd Yousefi, M. (2015). Effectiveness of storytelling of Iranian-Islamic stories on social development of 8-11-year-old members of the Institute for the Intellectual Development of Children and Young Adults of Chowar-Illam province cultural arts center. *Child* 24. (in Persian). Retrived 24 may 2017 from: <https://koodak24.ir/articles/details/5454>.
- Shojaa Sadatti, F. & Seifi, M. (2014). Promoting book reading in pre-school centers; solutions and challenges. *Roshd Magazine*, 6(1), 13-22. (in Persian)
- Singh, R. P. (1990). Experimental verification of locus of control as related to conformity behavior. *Psychological Studies*, 29(1), 64-67.

- Spencer, T. D., Kajian, M., Petersen, D. B. & Bilyk, N. (2013). Effects of an individualized narrative intervention on children's storytelling and comprehension skills. *Journal of Early Intervention*, 35(3), 243-269.
- Yuksel-Arslan, P., Yildirim, S. & Robin, B. R. (2016). A phenomenological study: teachers' experiences of using digital storytelling in early childhood education. *Educational Studies*, 42(5), 427-445.

به این مقاله این گونه استناد کنید:

سهیلی، فرامرز؛ سلگی، زهرا و خنجر، الهام (۱۳۹۸). تأثیر آموزش به شیوه قصه‌گویی، کتاب‌خوانی و نمایش فیلم بر میزان انگیزش و علاقه‌مندی کودکان به مطالعه. *تحقیقات اطلاع‌رسانی و کتابخانه‌های عمومی*، ۲۵ (۱)، ۶۷-۹۴.

Soheili, F., Solgi, Z., & Khanjar, E. (2019). The Effect of Educating by Methods of Storytelling, Book Reading and Showing films on the Children's Motivation for and Interest in Reading. *Research On Information Science & Public Libraries*, 25(1), 67-94.